

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія міжнародних відносин

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітні програми: «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

вид дисципліни: обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

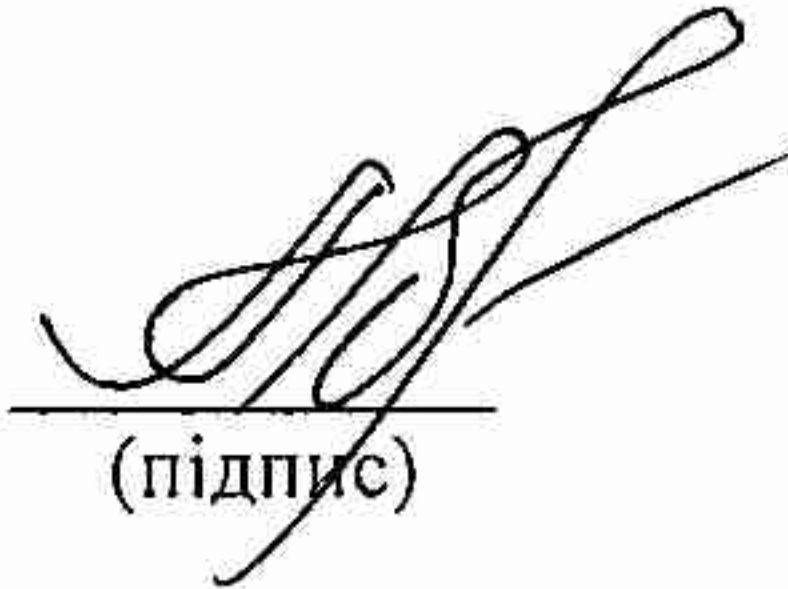
«28» серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри Ольга ФІЛАТОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «26» серпня 2020 року, № 1

Завідувачка кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА
(ім'я та прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми

«Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

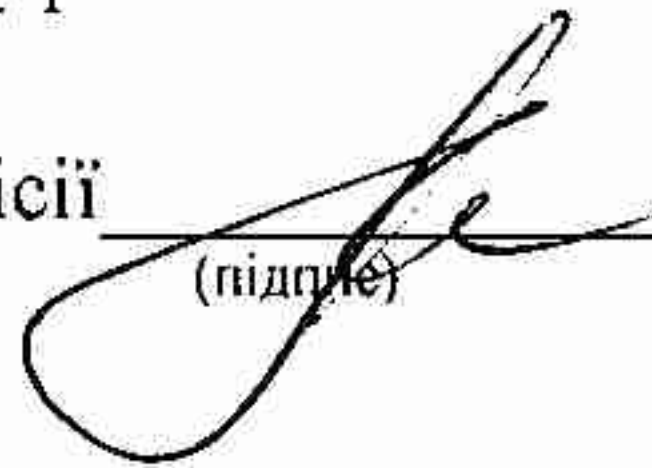
(підпис)

Ігор ХАРЧЕНКО
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково- методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА – БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» складена відповідно до програми підготовки **бакалавра** зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньої програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія міжнародних відносин» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації», та має на меті вивчення еволюції міжнародних відносин протягом історії людства та являє собою основу окремого напрямку розгляду політичних проблем міжнародних систем і глобального розвитку.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» є ознайомлення з основними етапами розвитку міжнародних відносин від Стародавнього світу до пост біполярної системи міжнародних відносин ХХІ ст. Методологічно курс опирається на фундаментальні положення сучасної теорії міжнародних відносин і висновки різних шкіл та напрямів у вивченні історії міждержавних стосунків. Навчити студентів характеризувати основні періоди розвитку міжнародних відносин, самостійно аналізувати міжнародну політику на різних історичних етапах, розбиратися в основних аспектах зовнішньої політики впливових держав світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: набуття теоретичних знань з питань зовнішньої політики, діяльності провідних гравців на міжнародній арені; вмінь аналізувати основні факти з історії міжнародних відносин від Стародавності до початку ХХІ ст.; ключові проблеми у відносинах між провідними державами світу і шляхи їх вирішення; основні засоби здійснення зовнішньої політики суверенних країн – дипломатію та війни; діяльність знакових персоналій та ключові зовнішньополітичні концепції, представлені на міжнародній арені у зазначений період; основних тенденцій розвитку міжнародних відносин від виникнення перших держав до сучасності.

А також, формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Вміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення. формування наступних фахових (спеціальних) компетентностей:

СК1. Знання про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

СК2. Здатність розуміти міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Знання про стан досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Знання про природу, джерела та інститути зовнішньої політики держави.

СК5. Здатність самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год (в тому числі контрольна робота – 15 год.)	год.
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота – 15 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: оволодіти основними знаннями про історію становлення та розвитку світової системи міжнародних відносин; знати основні етапи розвитку зовнішньої політики держави та становлення основних принципів дипломатії.

вміти: Вміти аналізувати міжнародні відносини та зовнішню політику; розробляти стратегії зовнішньополітичної діяльності за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу; організовувати заходи, що сприяють покращенню міжнародного іміджу держави на підставі вивчення та оцінки міжнародної ситуації, світового досвіду, використовуючи методи статистичного та кореляційно-регресивного аналізу; оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління зовнішньополітичною діяльністю держави за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН1. Демонструвати знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, еволюції, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також про природу та джерела зовнішньої політики держав і діяльність інших учасників міжнародних відносин.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний, практичний метод, проблемно-пошуковий метод	усне опитування або письмовий або тестовий контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: виступів з рефератами і презентаціями, творчого завдання,

		письмової екзаменаційної роботи
РН2. Демонструвати знання про природу та механізми міжнародних комунікацій.	-/-	-/-
РН3. Демонструвати знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	-/-	-/-

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Історія міжнародних відносин від Давнини до середини XVII ст.

Тема 1. Історія міжнародних відносин як об'єкт вивчення

Предмет, мета та завдання курсу. Основи вивчення історії міжнародних відносин. Характеристика ключових термінів : міжнародні відносини, міжнародна політика, світовий порядок, світова політика, дипломатія, зовнішня політика, переговори, міждержавний договір. Типи держав. Сутність суверенітету. Поняття міжнародне право. Основні категорії учасників міжнародних відносин. Інтереси та цілі учасників міжнародних відносин. Види та форми міжнародних відносин.

Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах

Перші цивілізації Стародавнього Сходу й активізація міграційних процесів. Перші військові походи. Посилення експансіоністської політики. 6 Військові походи Аккадського царства, Ассирії, Персидської держави тощо. Особливості зовнішньої політики Єгипту. Індії, Китаю. Становлення системи міждержавних відносин на Стародавньому Сході. Виникнення дипломатії. Чжан Цянь. Формування інституту посольств, дипломатичного церемоніалу, «шлюбної» та «подарункової» дипломатії. Перші міждержавні договори. Значення єгипетсько-хеттського договору 1259 р. до н.е. для історії міжнародних відносин.

Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі

Політичні та економічні відносини між давньогрецькими полісами в архаїчну епоху. Грецька колонізація Середземного та Чорного морів. Форми міжнародних зв'язків у Давній Греції. Греко-перські війни 499 - 449 рр. до н. е. Зростання протиріч між Афінами та Спартою. Пелопоннеська війна (431 - 404 рр. до н. е.). Захоплення Греції Македонією. Походи Олександра Македонського на Схід та їх наслідки. Зовнішня політика Римської республіки та Римської імперії. Пунічні війни. Експансія Риму у Західну, Центральну Європу, Північну Африку, Близький Схід. Договори з федератами. Середземноморська система міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.

Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя

Велике переселення народів як новий фактор зовнішньої політики. Падіння Західної Римської імперії та утворення нових варварських держав. Зовнішньополітичні доктрини Карла Великого. Утворення та розпад Франкської імперії. Верденська угода. Постверденська Європа у системі міжнародних відносин. Дипломатія сеньйорів. Роль династичних зв'язків у міжнародних відносинах доби Середньовіччя. Зовнішня політика Візантійської імперії. Дипломатія Київської Русі. Арабські завоювання.

Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європі у XI-XV ст.

Загальна характеристика змін у міжнародних відносинах держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Протистояння між папством та німецькими імператорами. Діяльність

європейських та візантійських дипломатів. Дипломатична активність духовенства. Ідея «Божого миру». Вплив християнства та лицарства на формування зовнішньополітичних доктрин Середньовіччя. Виникнення національних держав. Хрестові походи. Етапи та завершення реконкісти. Діяльність духовно-лицарських орденів. Посилення боротьби між транснаціональними та національними інтересами. Столітня війна та її міжнародні наслідки. Міжнародне становище Київської Русі. Утворення Галицько-Волинської держави та її відносини із Золотою Ордою, Литвою та Польщею.

Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст.

Зовнішня політика країн Близького Сходу напередодні та під час хрестових походів. Сельджукський та Єгипетсько-сирійський султанати у міждержавних відносинах. Монголо-татарська навала, як новий зовнішньополітичний чинник. Створення Монгольської імперії та її міждержавні зв'язки. Зовнішня політика імперії Тимурідів. Завоювання турків-османів та загибель Візантії. Османська загроза країнам Європи. Зовнішня політика середньовічної Індії. Делійський султанат та його боротьба з експансією монголів і Тамерлана. Об'єднання Індії під владою Великих Моголів. Зовнішня політика Акбара та Шах Джахана. Міжнародне становище середньовічного Китаю. Монгольське завоювання Китаю та його політичні наслідки. Зовнішня політика династії Мін. Японія в міжнародних відносинах Середньовіччя.

Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – XVII ст.).

Вплив Великих географічних відкриттів та ідеології гуманізму й Реформації на формування нових імперативів зовнішньої політики провідних держав. Колонізація європейцями Нового світу. Розширення меж європейської цивілізації. Перші договори в Тордесільясі (1494) та Сарагосі (1529) про розподіл світу на сфери впливу. Основні риси зовнішньої політики західноєвропейських країн в XVI ст. Протиріччя між Священою Римською імперією та Францією. Іспано-англійське суперництво. Турецька загроза. Утворення Речі Посполитої. Зовнішньополітичні наслідки громадянських воєн у Франції. Зовнішня політика Росії. Утворення на Середньому Сході та у Південній Азії Імперії Великих моголів. Підсумки міжнародних відносин XVI ст. Передумови Тридцятилітньої війни. Активізація боротьби країн Габсбурзького блоку і Антигабсбурзької коаліції. Події в Чехії. Тридцятилітньої війни та їх характеристика. Вестфальський мир 1648 р.

Розділ 2. Вестфальська, Віденська та Версальсько-Вашингтонська системи міжнародних відносин.

Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.).

Головні принципи Вестфальської системи міжнародних відносин (принцип балансу сил, державного суверенітету, дії міжнародного права, пріоритет національних інтересів, рівності прав держав та ін.). Європейська рівновага. Спроби Франції домогтися гегемонії у Європі та світі. Національно-визвольна війна українського народу. Дипломатія Козацької держави. Послаблення Речі Посполитої. Зміцнення Росії. Північна війна та Ніштадтський мирний договір 1721 р. Російська імперія як новий чинник світової політики. Російсько-турецькі війни XVIII ст. Семирічна війна 1756- 8 1763 рр. та її наслідки для Європи і світу. Міжнародні відносини під час боротьби північноамериканських колоній Англії за незалежність. Створення США. Вплив ідей Просвітництва та масонських лож на формування зовнішньополітичних прагнень буржуазії. Занепад дворянсько-династичної дипломатії абсолютних монархій.

Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн

Велика Французька революція та її вплив на зміни у світовій політиці провідних держав. Зовнішньополітичні інтереси французької буржуазії. Зовнішньополітичні рішення революційної Франції. Принцип верховенства нації. Порушення старої системи європейської рівноваги. Позиція провідних країн. Боротьба революційної французької буржуазії проти контрреволюційних антифранцузьких коаліцій на чолі з Англією. Прихід Наполеона до влади та початок Наполеонівських воєн. Дипломатична та розвідницька діяльність Ш. Талейрана. Сутність «континентальної блокади» Англії. Імперія Наполеона, її зовнішньополітичні імперативи. Поразка Наполеона у Росії. Крах наполеонівської імперії. Вплив революційних та наполеонівських воєн на світову політику.

Тема 10. Віденська система міжнародних відносин Віденський конгрес 1814-1815 рр. та формування Віденської системи міжнародних відносин.

Створення Священного Союзу. Вплив на зовнішню політику провідних держав національно-визвольної боротьби народів Латинської Америки, Центральної та Південної Європи. «Східне питання». «Доктрина Монро» і початок експансіонізму США. Зовнішньополітичні наслідки європейських революцій 1848-1849 рр. та Кримської війни. Національно-визвольні та національно-об'єднавчі рухи у світі в середині та третій чверті XIX ст. Утворення дуалістичної Австро-Угорщини. Об'єднання Італії. Франко-пруська війна та об'єднання Німеччини. Союз Трьох імператорів. Балканське питання та русько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський мирний договір та Берлінський конгрес. Колоніальна політика європейських країн та зростання колоніальних та континентальних протиріч. Троїстий Союз 1882 р. Російсько-французький союз 1891-1893 рр.

Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Загострення відносин між провідними державами наприкінці XIX – на початку XX ст.

Іспано-американська та англо-бурська війни. Суперництво між великими державами на Далекому Сході. Російсько-японська війна. Загострення англо-германських протиріч. «Сердечна згода» (Антанта) між Англією та Францією (1904). Англо-російська угода 1907 р. Протистояння між двома військово-політичними блоками. Марокканські кризи. Боснійська криза. Тріполітанська (італо-турецька війна). Перша та Друга Балканські війни. Причини Першої світової війни Стратегічні плани супротивників. Дипломатичні зусилля провідних країн щодо посилення військово- 9 політичних коаліцій. Військовий потенціал країн. «Сараєвське вбивство» та проголошення війни. Початок воєнних дій.

Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр.

Вплив військових дій на Західному та Східному фронтах на активність дипломатичних корпусів воюючих держав. Вступ Японії та Туреччини до війни. Позиція США. Роспад II Інтернаціоналу. Дезорганізація робітничого та пацифістського руху. Вступ до війни Італії, Болгарії, Румунії. Верденська битва та операція на Соммі. Брусиловський прорив. Мирні пропозиції Німеччини. Вплив воєнних дій на перетворення США на фінансовопромисловий центр світу. Нові пріоритети американської зовнішньої політики. Поворот до миру та його причини. Звернення В. Вільсона до народів воюючих держав. Провал «мирних маневрів». Лютнева революція в Росії. Вступ США до війни. Жовтневий переворот. Декрет II Всеросійського з'їзду Рад про мир та його справжні цілі. «14 пунктів» В. Вільсона. Брестський мир. Поразка Німеччини та її союзників. Розпад Австро-Угорщини. Комп'єнське перемир'я. Підсумки війни.

Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.

Плани головних державпереможниць. Версальський договір з Німеччиною. Мирні угоди з союзниками Німеччини. Переділ світу. Створення Лігі Націй. Репараційне питання. Боротьба держав за панування на Тихому океані. Вашингтонська конференція 1921-1922

рр. Договори «чотирьох», «п'яти» та «дев'яти». Протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи. Особливості міжнародних відносин у 20-х рр. Генуезька конференція. Рапальський договір. Гаазька конференція. Міжнародне визнання СРСР. Протиріччя на Близькому Сході. Лозаннська конференція. Локарнські угоди. Проблема репарацій. Плани Дауеса та Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи.

Світова економічна криза та її вплив на міжнародні відносини. Воєнний конфлікт на Далекому Сході. Конференція по роззброєнню. Гітлерівська Німеччина – головне вогнище війни. Вихід Японії та Німеччини з Ліги Націй. Крах Версальсько-Вашингтонської системи. Початок відкритої агресії. Напад Італії на Ефіопію. Італо-німецька інтервенція в Іспанії. «Антикомінтернівський пакт». Вторгнення японських військ до Центрального Китаю. Політика умиротворення агресорів. «Аншлюс» Австрії. Мюнхенська угода та її наслідки. Захоплення Італією Албанії. «Політика гарантій» Англо-франко-радянські переговори та їх зрив. Пакт Молотова- Ріббентропа. Додатковий таємний протокол про розподіл територій у Центрально-Східній Європі.

Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Причини та початок війни. Напад Німеччини на Польщу. Вступ Великої Британії та Франції у війну. «Дивна війна». Приєднання до СРСР Західної України та Західної Білорусі. Радянсько-фінська війна. Приєднання до СРСР країн Прибалтики, Бессарабії та Північної Буковини. Діяльність Ліги Націй на початку війни. Перехід Німеччини до активних воєнних дій на Заході. Поразка Франції. Режим «Віші». «Битва за Англію». Воєнні дії в Африці та басейні Тихого океану. Виникнення англо-американського блоку. Радянсько-німецькі стосунки у 1939-1941 рр. Напад Німеччини та її сателітів на СРСР. Особливості формування та діяльність антифашистської коаліції. Вступ США у війну. Розпуск Комінтерну. Московська нарада міністрів закордонних справ трьох держав. Тегеранська конференція та її рішення. Вплив перемог радянських військ на дипломатичні дії СРСР. Кримська (Ялтинська) конференція. Поразка і капітуляція Німеччини. Конференції у Сан-Франциско та Потсдамі. Міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні під час війни. Беззастережна капітуляція Японії. Головні підсумки Другої світової війни.

Розділ 3. Міжнародні відносини 1945 р. – початок XXI ст.

Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.)

Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі повоєнної біполярності світу. Проблеми повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. «Холодна війна» у структурі біполярності в Європі. Проблеми блокового протистояння. Дві Німеччини в системі міжнародних відносин. Створення ООН і «холодна війна».

Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту

Радянсько-американські відносини 60–80-х років. Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі. Загальноєвропейський процес (60–70-ті роки). Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням. Розпад колоніальних систем у контексті світової політики 60–70-х років. Особливості діяльності ООН у роки «великої розрядки» (початок 60-х — 70-ті роки).

Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років)

Країни Східної Європи в контексті “системи міжнародних відносин нового типу”. Західна Європа в системі міжнародних відносин. Міжнародні відносини на Далекому Сході. Країни азійсько-тихоокеанського регіону в міжнародних відносинах. Міжнародні відносини в Африці. Міжнародні відносини в Латинській Америці. Регіональні проблеми міжнародних відносин на Близькому та Середньому Сході.

Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки XX — початок XXI ст.)

Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення “холодної війни”. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р.. Україна в контексті міжнародних відносин кінця XX — початку XXI ст.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Історія міжнародних відносин від Давнини до середини XVII ст .												
Тема 1. Історія міжнародних відносин як об’єкт вивчення	2	1				1						
Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах	4	1	1			2						
Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі	8	1	3			4						
Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя	6	1	2			3						
Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст.	4	1	1			2						

Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст.	4	1	1			2						
Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – перша половина XVII ст).	7	2	2			3						
Разом за розділом 1	35	8	10			17						
Розділ 2. Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська системи міжнародних відносин та Друга світова війна.												
Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.).	7	2	2			3						
Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн.	5	2	1			2						
Тема 10. Віденська система міжнародних відносин.	5	2	1			2						
Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни	5	2	1			2						
Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр.	5	2	1			2						
Тема 13. Міжнародні відносини у 1918- 1929 рр. Створення	7	2	2			3						

Версальсько-Вашингтонської системи.												
Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи.	6	2	1			3						
Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	2	1			1						
Разом за розділом 2	44	16	10			18						
Розділ 3. Міжнародні відносини 1945 р. – початок XXI ст.												
Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.)	5	2	2			1						
Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту	7	2	4			1						
Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років)	6	2	2			2						
Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки XX — початок XXI ст.)	8	2	4			2						
Разом за розділом 3	26	8	12			6						
Контрольна робота						15						
Усього годин	120	32	32			56						

4. Теми практичних занять

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1	Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах «Дипломатія Стародавнього Сходу» . Становлення міжнародних відносин на прикладі Стародавнього Єгипту. Зовнішня політика Вавилонської держави за часів царя Хамурапі. Міжнародно-правові відносини Стародавнього Сходу. Дипломатія Стародавньої Індії. Давньокитайська дипломатія.	1
2	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі «Стародавня Греція» . Дипломатія перших державних утворень у Греції у II тис. до н.е. Зовнішня політика Афінської держави. Суперництво між Спартою та Афінами за домінування у Греції. Грецька колонізація. Греко-перські війни. Македонія у системі міжнародних відносин Стародавньої Греції. Зовнішня політика Олександра Македонського.	1
3	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі «Стародавній Рим» . Зовнішня політика Риму за часів республіки. Основні напрямки зовнішньої політики Римської імперії. Велике переселення народів та його вплив на міжнародні відносини. Римська імперія та варвари. Розпад Римської імперії: причини та наслідки.	2
4	Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя Дипломатія Раннього середньовіччя . Західна Римська імперія та варварські держави; дипломатія Арабського халіфату; Візантія у VII – XI ст.	2
5	Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя Міжнародні відносини Центральної та Східної Європи : Хрестові походи; зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII; дипломатія Золотої орди; Європа у XIV – XV ст.; Столітня війна; занепад Тевтонського ордену; утворення Московської держави та її зовнішня політика.	2
6	Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст. Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – перша половина XVII ст). Міжнародні відносини європейських держав у XVI – XVII ст.: вплив Великих географічних відкриттів на міжнародні відносини кінця XV – XVII ст.; вплив Реформації і селянської війни в Німеччині на міжнародні відносини; Нідерландська революція і її вплив на міжнародні відносини; зовнішня політика Франції у XVI – першій половині XVII ст.; зовнішня політика Росії за часів Івана Грозного та у XVII ст.; зовнішня політика Англії у XVII ст.; Тридцятилітня війна в Європі.	2
7	Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.).	2

	Міжнародні відносини і зовнішня політика у XVIII ст.: зовнішня політика Російської імперії у першій половині XVIII ст.; вплив на міжнародні відносини війни за незалежність у Північній Америці; вплив французької революції на європейські міжнародні відносини; зовнішня політика часів правління Наполеона Бонапарта; зовнішня політика Російської імперії у другій половині XVIII ст.	
8	Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн. Тема 10. Віденська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини і зовнішня політика у XIX ст.: зовнішня політика США у першій половині XIX ст. та громадянська війна; вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. у Європі; утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка; Російська імперія у XIX ст.; міжнародні відносини європейських країн XIX ст.	2
9	Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр. Перша світова війна в історії міжнародних відносин: міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.; причини Першої світової війни; дипломатія європейських держав на початку XX ст.; українське питання у роки Першої світової війни; завершення Першої світової війни та плани устрою повоєнної системи міжнародних відносин.	2
10	Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи. Міжнародні відносини у 1918 – 1930 рр. Версальська система міжнародних відносин; створення Ліги націй; міжнародні відносини в АТР; протиріччя у Європі та спроби їх усунення; міжнародні конференції та пакт Бріанна-Келлога.	2
11	Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи. Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.) Міжнародні відносини у 30-ті рр. XX ст. Створення двох вогнищ війни; перехід фашистських держав до агресивної політики; Мюнхенські домовленості; Пакт Ріббентропа – Молотова. Початок Другої світової війни.	2
12	Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.) Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Генеза «холодної війни» (1945–1949 рр.) Повоєнні зовнішньополітичні розрахунки СРСР та США. Виникнення терміну «холодна війна». Ліквідація атомної монополії США. Оформлення біполярної системи та балансування на межі війни (1950–1962 рр.)	2
13	Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту Розмивання біполярної структури світу. Розрядка міжнародної напруги (1962-1979 рр.). «Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи (1980–1991 рр.).	2
14	Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни. Криза колоніалізму та головні регіональні конфлікти до середини 1960-х рр. Країни, що розвиваються, у міжнародних відносинах кінця 1960-х	2

	– початку 1990-х рр.	
15	Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років) Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення “холодної війни”. Дезінтеграція СРСР. Створення СНД і позиція Заходу. Біловезька та Алма-Атинська угоди. Геополітичне значення зникнення наддержави і крах дво полюсної структури повоєнних міжнародних відносин. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р.	2
16	Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки ХХ — початок ХХІ ст.) Україна в контексті міжнародних відносин кінця ХХ — початку ХХІ ст. Проголошення незалежності України і початок її зовнішньої політики. Україна у ключових геополітичних контурах міжнародних відносин.	4
	Разом	32

Усна відповідь за темою семінарського заняття ілюстрована презентацією – 5 балів, активна участь в обговоренні – 2 бали. Максимально можлива кількість набраних балів в межах семінарських занять – 34.

5. Завдання для самостійної роботи

<i>№ з/п</i>	<i>Види, зміст самостійної роботи</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Тема 1. Історія міжнародних відносин як об’єкт вивчення <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	1
2.	Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах Дипломатія Стародавнього Сходу. <i>Завдання.</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
3.	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі Стародавня Греція. <i>Завдання</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
4.	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі Стародавній Рим <i>Завдання</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
5.	Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя <i>Завдання.</i> Дипломатія Раннього середньовіччя <i>Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1</i>	3

	бал).	
6.	Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Міжнародні відносини Центральної та Східної Європи <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
7.	Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст. <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	2
8.	Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – перша половина XVII ст). Міжнародні відносини європейських держав у XVI – XVII ст. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
9.	Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.). Міжнародні відносини і зовнішня політика у XVIII ст. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
10.	Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн. Тема 10. Віденська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини і зовнішня політика у XIX ст. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	4
11.	Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр. Перша світова війна в історії міжнародних відносин <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	4
12.	Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько- Вашингтонської системи. Міжнародні відносини у 1918 – 1930 рр. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
13.	Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-	3

	1939 рр. Крах Версальсько- Вашингтонської системи. Міжнародні відносини у 30-ті рр. XX ст. <i>Завдання. Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).</i>	
14.	Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.) <i>Завдання. Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.</i>	1
15.	Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.) <i>Завдання. Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.</i>	1
16.	Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту <i>Завдання. Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.</i>	1
17.	Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років) <i>Завдання. Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.</i>	2
18.	Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополярності (90-ті роки XX — початок XXI ст.) <i>Завдання. Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.</i>	2
19.	Контрольна робота	15
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання (питання до контрольної роботи)

Навчальним планом передбачено виконання контрольної роботи.

Вимоги до написання контрольної роботи:

Студент може обирати тему і самостійно, попередньо узгодивши її з лектором або за дорученням лектора.

Написання роботи. Необхідно написати письмову контрольну роботу за об'ємом 10-15 сторінок, у роботі має бути використано не менше ніж 5 літературних джерел. Робота має складатися з: плану роботи, основної частини, висновків та списку літератури. Підготувати презентацію за темою контрольної роботи. Презентація має складати не менше п'яти слайдів. При оцінюванні виконаних завдань враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи і входить до загальної оцінки за семестр, як результат контрольної роботи.

Теми контрольних робіт:

1. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.
2. Причини, генеза та головні етапи «холодної війни».
3. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі (1945 – 1947 рр).

4. Ідеологічне обґрунтування «холодної війни». Доктрина Трумена і «доктрина Жданова».
5. Німецьке питання в міжнародних відносинах 1945 – 1948 рр.
6. Перша Берлінська криза та її наслідки.
7. Військово-політична інтеграція країн Західної Європи і Північної Америки. Утворення Західного Союзу та НАТО.
8. Корейська війна 1950 – 1953 рр. та її міжнародні наслідки.
9. Особливості мирного врегулювання на Далекому Сході після Другої світової війни. Сан-Францисська система.
10. Воєнно-блокове будівництво у 40-х – 50-ті рр. XX ст. Інтеграція ФРН до НАТО та створення СЕАТО і Багдадського пакту.
11. Тайванські кризи 1950-х рр.
12. Берлінська криза 1958 – 1960 рр.
13. Кубинська революція й міжнародні відносини у Західній півкулі у 1959 – 1962 рр. Карибська криза 1962 р.
14. Ескалація гонки озброєнь у 50–60-ті рр. XX ст. і перші спроби її обмеження.
15. Криза колоніалізму та перша хвиля деколонізації після Другої світової війни. Бандунгська конференція.
16. Палестинська проблема після Другої світової війни. Війна за незалежність Ізраїлю в 1948 – 1949 рр.
17. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера.
18. Арабо-ізраїльські війни 1967 – 1973 рр. Кемп-девідські угоди.
19. Другий етап деколонізації (1956 – 1973 рр).
20. Крах португальської колоніальної системи й завершення процесу деколонізації.
21. Країни «третього світу» в міжнародних відносинах часів «холодної війни». Рух неприєднання.
22. Розмивання біполярної структури світу. Китайський та французький чинники.
23. Перехід від конфронтації до розрядки міжнародної напруги у 1963 – 1968 рр.
24. Політика СРСР щодо країн Східної Європи в роки «холодної війни». Доктрина Брежнєва.
25. Політика США щодо країн Латинської Америки: «Союз заради прогресу» і доктрина Джонсона.
26. Війна США в Індокитаї 1965 – 1973 рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда.
27. «Нова східна політика» Віллі Брандта.
28. Розрядка міжнародної розрядки 1969 – 1979 рр.: причини, зміст, чинники зриву.
29. Гельсінський процес у 70-ті – першій половині 80-х рр. XX ст.
30. Близькосхідна проблема у 1979 – 1991 рр. Конференція у Мадриді.
31. Ісламська революція 1979 р. в Ірані та радянська інтервенція до Афганістану: причини та наслідки.
32. Загострення відносин між Сходом та Заходом наприкінці 1970-х – у першій половині 1980-х рр. «Доктрина Рейгана».
33. «Нове політичне мислення» у міжнародних відносинах часів «перебудови». Радянсько-американські відносини 1985 – 1991 рр.
34. Загальноєвропейський процес у 1985 – 1990 рр. «Паризька хартія для нової Європи».
35. Ірано-іракська війна 1980 – 1988 рр. Операція «Буря в пустелі».
36. «Оксамитові» революції 1989 – 1991 рр. в Східній Європі і крах ЯлтинськоПотсдамської системи.
37. Роль Організації Об'єднаних Націй в підтриманні миру та безпеки у роки «холодної війни».

Робота здається в письмовій формі. Максимальна кількість балів за виконання роботи - 20.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Історія міжнародних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях та практичних заняттях, у формі письмової контрольної роботи передбаченої навчальним планом. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення оцінки, при проведенні екзамену і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усне опитування;
- виконання творчих завдань;
- контрольна робота із визначеної теми (15 балів);

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) на практичних заняттях проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, а також у формі захисту здобувачами доповідей та рефератів, презентацій за заданими темами, виконаних під час самостійної роботи.

Сума балів за виконані завдання на практичному занятті наведена не має перевищувати 34 бали. Усна відповідь за темою практичного заняття ілюстрована презентацією – 5 балів, активна участь в обговоренні – 2 бали.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за заданими темами, письмового виконання завдань з теми (у формі плану-конспекту). Максимальна кількість балів за виконані завдання - 11. Самостійна робота здобувача розділяється на підготовку матеріалів для виступу на практичному занятті (оцінюється під час практичних занять) та написанні конспектів із зазначених тем (табл. 5). Плани-конспекти здаються окремо, оцінюються в 11 балів (кожен конспект максимально оцінюється в 1 бал).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань екзаменаційної роботи – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Заліковий білет складається з трьох теоретичних питань. Перше і третє питання оцінюються по 10 балів, друге – 20 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного завдання (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі. Розрахункова шкала для оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях:

Кількість балів	Критерії оцінювання
31-45	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем семінарських

	занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
26-30	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених семінарських занять, виконання завдань до кожного семінарського заняття, активна робота на семінарських заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених та семінарських занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
11-15	Несистематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Епізодичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на семінарських заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та семінарських занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																			Екзам ен	Сума		
Розділ 1							Розділ 2							Розділ 3				Контрольн а робота			Разо м	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	15	60	40	100
2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	1				

Студенти, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою

Для відпрацювання студент зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількіст ь балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Розрахункова шкала для оцінювання індивідуальної (контрольної) роботи здобувача:

Кількість балів	Критерії оцінювання
--------------------	---------------------

14–15	Заявлена тема контрольної роботи повністю відповідає її змісту; тема є оригінальною; матеріал якісно структурований; здобувачем використано творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання, висновки зроблені здобувачем самостійно; робота вчасно здана викладачеві; здобувачем використано не менше дванадцяти літературних джерел, використані новітні наукові публікації, в тому числі іноземні (не менше чотирьох), список використаних джерел оформлений правильно відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.
10–13	Заявлена тема контрольної роботи повністю відповідає її змісту; матеріал якісно структурований; здобувачем використано творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання, висновки зроблені здобувачем самостійно; здобувачем використано не менше десяти літературних джерел, в тому числі іноземні (не менше трьох), але не використані новітні наукові публікації; є помилки при оформленні списку використаних джерел, робота здана із запізненням.
5–9	Заявлена тема контрольної роботи не в повному обсязі відповідає її змісту; матеріал структурований, але є неточності; здобувачем використано не менше восьми літературних джерел, але не використані новітні наукові публікації та/або іноземні, або використано менше двох іноземних джерел; студент не використовував творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання; відсутні самостійні висновки за результатами виконання контрольної роботи; робота здана викладачеві із значним запізненням; мають місце значні помилки при оформленні списку використаних джерел.
1–4	Заявлена тема контрольної роботи частково відповідає її змісту; здобувачем використано не менше п'яти літературних джерел, але не використані новітні наукові публікації та іноземні публікації; здобувач не використовував творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання; відсутні самостійні висновки за результатами виконання контрольної роботи; матеріал неякісно структурований; робота здана викладачеві із запізненням; список використаних джерел оформлений із значними помилками.
0	Тема контрольної роботи повністю не відповідає її змісту; матеріал неякісно структурований або взагалі неструктурований; здобувач не використовував творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання; відсутні самостійні висновки за результатами виконання контрольної роботи; робота здана викладачеві із запізненням або не здана; здобувачем використано менше п'яти літературних джерел, не використані новітні наукові публікації та іноземні публікації; список використаних джерел оформлений із значними помилками або відсутній; мають місце порушення академічної доброчесності.

Шкала оцінювання

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у 4-рівневу шкалу оцінювання у такий спосіб:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно

70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційного завдання – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Екзаменаційний білет складається з трьох теоретичних питань. 1-ше і 3-тє питання оцінюються по 10 балів, 2-ге – 20 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного завдання (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі

9. Рекомендована література

Основна література

1. Алаев Л. Б., Белокриницкий В. Я., Воскресенский А. Д., Дружиловский С. Б., Емельянов А. Л. Конфликты на Востоке: Этнические и конфессиональные: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по направлениям подгот. и спец. "Международные отношения" и "Регионоведение" / А.Д. Воскресенский (ред.) — М. : Аспект Пресс, 2008. — 512 с.
2. Андреев А.Р., Захаров В.А., Настенко И.А. История Мальтийского ордена. М: SPSSL-"Русская панорама", 1999.
3. Аристотель. Политика. – М., 1994.
4. Архипов Дмитрий Борисович. Краткая всемирная история. Наукометрический анализ / РАН; Институт аналитического приборостроения. — С.Пб. : Наука, 1999. — 189с.
5. Бадак А. Н., Войнич И. Е., Волчек Н. М., Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: Закат Римской империи. Раннее средневековье / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М. : АСТ, 1999. — 1048с.
6. Бадак А. Н., Войнич И. Е., Волчек Н. М., Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: У истоков цивилизации. Бронзовый век / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М.; Минск : АСТ, 1999. — 864с.
7. Бадак Александр Иванович, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история. Эллинистический и римский периоды. — М. : АСТ, 1999. — 855с.
8. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 1 : Каменный век. — Минск : Литература , 1996 — 527с.

9. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 2 : Бронзовый век. — Минск : Литература, 1996 — 511с.
10. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. — Минск : Литература - Т. 3 : Век железа. — Минск: Литература, 1997 — 512с.
11. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 4 : Эллинистический период. — Минск : Литература, 1996 — 606с.
12. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 5 : Становление государств Азии. — Минск : Литература, 1996 — 543с.
13. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 6 : Римский период. — Минск : Литература, 1996 — 511с.
14. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 7 : Раннее средневековье. — Минск : Литература, 1996 — 592с.
15. Балух Василь Олексійович, Коцур Віктор Петрович. Історія стародавнього Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — Чернівці : Книги - ХХІ, 2005. — 680с.
16. Басовская Н.И. Столетняя война: леопард против лилии. М.: Олимп, 2002.
17. Беккер Карл Фридрих. Мифы древнего мира. От Древней Иудеи до падения Римской империи: Всемирная история / Л.М. Лукьянова (обработ.). — Саратов : Надежда, 1995. — 720с.
18. Бердичевский Яков Михайлович, Ладыченко Татьяна Вячеславовна. Всемирная история. — Запорожье : Премьер, 2002. — 496с.
19. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы.-М., 1999.
20. Боришполец Ксения Петровна. Методы политических исследований: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по направлениям подгот. "Политология", "Международные отношения" и "Регионоведение" — М. : Аспект Пресс, 2005. — 221с.

Допоміжна література

21. Брайант А. Эпоха рыцарства в Англии. СПб: Евразия, 2002.
22. Братанич Борис Володимирович, Романенко Михайло Ілліч. Історія рідного краю. Дніпропетровщина: Прадавнина та середньовіччя: Регіональний підруч. для 7 кл. загальноосвіт. шк. — Д. : Дніпрокнига, 2005. — 368с.
23. Буриан Александр Дмитриевич. Международные отношения, внешняя политика и дипломатия: курс лекций / Институт истории, государства и права АН Молдовы ; Европейский ун-т Молдовы ; Ассоциация международного права Республики Молдова. — Изд. 3-е, перераб. и доп. — Кишинев : СЕР USM, 2008. — 288с.
24. Васильев Л.С. История Востока. – М., 1994.
25. Володин Борис Федорович. Всемирная история библиотек. — Изд. 2-е, доп. — СПб. : Профессия, 2004. — 432с.

26. Воскресенский Алексей Дмитриевич. Политические системы и модели демократии на Востоке: учеб. пособие для студ., обучающихся по спец. и направлениям "Международные отношения" и "Регионоведение". — М. : Аспект Пресс, 2007. — 189с.
27. Всемирная история. Хрестоматия: Сборник документов, материалов и метод. рекомендаций / И.М. Бирюлев (сост.). — Запорожье : Просвіта, 2002. — 132с.
28. Всемирная история: Век железа. Древнейшие цивилизации Востока / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М.; Минск : АСТ, 2000. — 760с.
29. Всемирная история: Римская империя. Раннее средневековье. Крестовые походы. — М. : Издательство АСТ, 2002. — 496с.
30. Всемирная история: Учебник для студ. вузов / Георгий Борисович Поляк (ред.), Анна Николаевна Маркова (ред.). — М. : Культура и спорт, 1997. — 496с.
31. Всемирная история: Учебник для студ. вузов / Георгий Борисович Поляк (ред.), Анна Николаевна Маркова (ред.). — М. : ЮНИТИ, 2000. — 496с.
32. Всемирная история: Энциклопедия / В.М. Макаревич (общ.ред.). — М. : Большая Российская энциклопедия, 2003. — 671с.
33. Вуд Джон, Серре Жак. Дипломатический церемониал и протокол / Ю.П. Клюкин (пер.с англ.). — 2.изд. — М. : Международные отношения, 2003. — 416с.
34. Гай Светоний Транквилл. Жизнь двенадцати цезарей. — М., 1964.
35. Гай Юлий Цезарь. Записки о Галльской войне. Гай Саллюстий Крисп. Сочинения. — М., Ладомир, 2001.
36. Гайдуков Л., Копійка В., Крушинський В. Всесвітня історія. — К., 2000.
37. Гарро А. Людовик Святой и его королевство. СПб: Евразия, 2002.
38. Геродот. История. Пер. Г.А. Стратановского. — Л., 1972.
39. Григулевич И.Р. Инквизиция. М: Политздат, 1985.
40. Гроций Г. О праве войны и мира. — М., 1956.
41. Губарев Виктор Кимович. Всемирная история: Справочник школьника и студента. — Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2004. — 544с.
42. Губарев Виктор Кимович. Всемирная история: Справочник школьника и студента. — Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2006. — 544с.
43. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. — Ростов-на-Дону, 1995.
44. Дергачев Владимир Александрович, Вардомский Леонид Борисович. Регионоведение: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. 350300 "Регионоведение", 350200 "Международные отношения". — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 463с.
45. Дудка Раїса Анатоліївна, Лейберов Олексій Олегович. Історія стародавнього світу: курс лекцій / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин : Вид-во НДУ, 2009. — 348с.
46. Дюби Ж. Средние века. (987-1460): от Гуго Капета до Жанны дАрк. М.: Международные отношения, 2000.
47. Дюпюи Эрнест Р, Дюпюи Тревор Н. Всемирная история войн / А.Д. Балабуха (ред.), С.И. Фомченко (пер.), С.И. Гузман (пер.). — СПб. : Полигон, 1997. — (Харперская энциклопедия военной истории с коммент. изд-ва "Полигон" = Harper Encyclopedia of MILITARY HISTORY). Кн. 1 : 3500 год до Р.Х. - 1400 год от Р.Х. — СПб. : Полигон — 937с.
48. Егер О. Средние века. СПб: Спец. лит, 1997.
49. Жюлиа Дидье. Философский словарь / Н.В. Андреева (пер.на рус.яз.). — М. : Международные отношения, 2000. — 539с.
50. Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. М: Наука, 1980.
51. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до нового часу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. — К. : РВЦ "Проза", 2005. — 560с.

52. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до нового часу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. — К. : РВЦ "Проза", 2005. — 560с.
53. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 564с.
54. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 564с.
55. История внешней политики России.- В 2-х кн. - М.:1997.
56. История дипломатии / В.П. Потемкин (ред.), С.В. Бахрушин (сост.). — М., 1941. — 566с.
57. История дипломатии.- В.5т. - М., 1941-1979. (1-3 тт. в двух изданиях), т.1.
58. История дипломатии: Сборник / А. Лактионов (сост.). — М. : АСТ; АСТ Москва, 2006. — 943с.
59. История Европы. — М., 1992.
60. Історія дипломатії: Тести з дисципліни для студ. спец. 6.030403 "Міжнародні економічні відносини" / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / О.Є. Шайда (уклад.). — Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2003. — 39с.
61. Історія стародавнього світу в літературних творах: Хрестоматія / Катерина Іванівна Криlach (упоряд.). — К. : Перун, 1998. — 398с.
62. Історія стародавнього світу: Навч. посібник. / Ігор Якович Щупак (авт.-упоряд.) — Запоріжжя : Прем'єр, 2004. — 304с.
63. Історія Стародавнього Сходу: методичні рекомендації до практичних занять / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / Сергій Володимирович... Пивоваров (уклад.). — Чернівці : Рута, 2008. — 72с.
64. Історія Стародавньої Греції та Риму: Навч. прогр. для спец. "Історія і правознавство" / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Раїса Анатоліївна Дудка (уклад.). — Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. — 31с.
65. Каутилья. Артхашастра. — М., 1995.
66. Кесслер У. Ричард І Львиное Сердце. Харьков: Фолио; Ростов н/Д: Феникс, 1997.
67. Киндер Герман, Хильгеман Вернер. Всемирная история / Харальд Букор (графическое оформ.и ил.), Рут Букор (графическое оформ.и ил.). — М. : Рыбари, 2003. — 638 с.
68. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997.
69. Колісніченко Анатолій Іванович. Історія держави і політико-правових вчень Стародавньої Греції та Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти, що навч. за напрямом політологія та правознавство / Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв : Видавництво МФ НаУКМА, 2002. — 274с.
70. Конрад Н.И. Древняя история Японии. — М., 1974.
71. Контамин Ф. Война в Средние века. М.: Ювента, 2001.
72. Корсунский А.Р., Гюнтер Р. Упадок и гибель Западной Римской империи и возникновение германских королевств. М.: МГУ, 1984.
73. Красняк Ольга Александровна. Всемирная история: [единое представление о закономерностях ист. развития стран Запада и Востока с древнейших времен до наших дней]:[учеб. пособие] — М. : URSS. ЛКИ, 2008. — 277с.
74. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Курс лекції. — К. : Либідь, 1996. — 480с.
75. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. — Вид. 4-е, стереот. — К. : Либідь, 2009. — 592с.
76. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. — 2.вид., стер. — К. : Либідь, 2002. — 590с.

77. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підруч. для студ. іст. спец. вищих закл. освіти — К. : Либідь, 2000. — 592с.
78. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підручник для студ. іст. спец. вищих навч. закл. — 3. вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 592с.
79. Крижановська Оксана Олегівна, Крижановський Олег Прокопович. Історія середніх віків. Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. — 2. вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 368с.
80. Лависс Э., Рамбо А. Эпоха крестовых походов. Смоленск: Русич, 2001.
81. Ладиченко Тетяна В'ячеславівна, Камбалова Яніна Миколаївна, Теремецька Тетяна Вікторівна, Муценко Микола Прокопович. Історія стародавнього світу. Найдавніша історія України (Інтегрований курс): Робочий зошит. — К. : Аконіт, 2006. — 128с.
82. Лапин Генрих Эрнестович. Консульская служба: Учеб. пособие / Дипломатическая академия МИД России. Кафедра дипломатической и консульской службы. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Международные отношения, 2005. — 238с.
83. Ле Гофф Ж. Людовик IX Святой. М.: Ладомир, 2001.
84. Лебедева Марина Михайловна. Мировая политика: Учебник для студ. вузов, обуч. по направлениям подготовки и спец. "Регионоведение" и "Международные отношения". — М. : Аспект Пресс, 2003. — 351с.
85. Лебек С. Происхождение франков. V-IX века. М.: Скарabei, 1993. Т.1.
86. Левандовский А.П. Карл Великий. Через империю к Европе. М: Соратник, 1995.
87. Лозинский С.Г. История папства. М.: Политздат, 1986.
88. Лот Ф. Последние Каролинги. СПб: Евразия, 2001.
89. Лурье Феликс Моисеевич. Всемирная история в таблицах. Европа. — СПб. : Панорама TV (ЗАО "Медиа Пресс"), 2005. — 189с.
90. Малій Ольга Володимирівна. Історія стародавнього світу. Життя людей у первісні часи. Історія Стародавнього Сходу: Робочий зошит. — К. : Абрис, 2000. — 79с.
91. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. — Львів : Кальварія.- Ч. 2 : Стародавня Греція. Стародавній Рим. — Львів : Кальварія, 1997 — 95с.
92. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. / Ч. 3 : Стародавній Рим. — Львів : Кальварія, 1996 — 63с.
93. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. / Ч. 1 : Життя людей у первісні часи. Історія Стародавнього Сходу. — Львів : Кальварія, 1997 — 79с.
94. Межгосударственные отношения и дипломатия на Древнем Востоке. — М., 1987.
95. Международные отношения: социологические подходы / П.А. Цыганков (ред.). — М. : Гардарики, 1998. — 352с.
96. Мельвиль М. История ордена тамплиеров. СПб: Евразия, 1999.
97. Мельник Микола Миколайович. Візантія і кочівники Північного Причорномор'я X-XI ст.: історіографія проблеми: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка — Л., 2007. — 18с.
98. Мельник Микола Миколайович. Візантія і кочівники Північного Причорномор'я X-XI ст.: історіографія проблеми: Дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка — Л., 2006. — 364арк.
99. Методичні матеріали з курсу "Історія Стародавнього світу": Для студ. історико-правознавчого фак. / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Раїса Анатоліївна Дудка (уклад.), Олексій Олегович Лейберов (уклад.). — Ніжин, 2004. — 22 с.
100. Милюха Георгий Владимирович, Резников Валерий Владимирович, Чумакова Анна Сергеевна. Международные отношения и мировая политика: учеб. пособие для студ. спец. "Междунар. экон. отношения" / Харьковский

- національний ун-т ім. В.Н.Каразніа. Факультет міжнародних відносин і туристичного бізнеса. — Х. : Етнограф, 2009. — 120с.
101. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. (направлению подготовки) ВПО 030201 (020200) и 0302 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.). — СПб. ; М. ; Нижний Новгород ; Воронеж ; Ростов н/Д ; Екатеринбург ; Самара ; Новосибирск ; К. ; Х. ; Минск : Питер, 2007. — 443 с.
 102. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. (направлению подготовки) ВПО 03201 (020200) и 030200 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.). — М. ; СПб. ; Нижний Новгород ; Воронеж ; Ростов н/Д ; Екатеринбург ; Самара ; Новосибирск ; К. ; Х. ; Минск : Питер, 2008. — 443 с.
 103. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. (направлению подгот.) ВПО 030201 (020200) и 030200 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.) — СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж : Питер, 2007. — 443с.
 104. Мишо Г. История крестовых походов. М.: Алетейа, 1999.
 105. Мончинська Магдалена. Велике переселення народів: історія неспокійної епохи IV та V століть / Міжнародний благодійний фонд "Україна 3000" ; Український центр розвитку музейної справи. — К. : Софія-А, 2009. — 400с.
 106. Мороз П. В, Чубукова Т. О Історія стародавнього світу. — К. : Фенікс, 2001. — 312с.
 107. Мороз Петро Володимирович. Історія стародавнього світу. — К. : Педагогічна думка, 2007. — 335с.
 108. Мухаев Рашид Тазитдинович. Теория политики: Учебник для студ. вузов, обуч. по гуманит.-социальным дисциплинам (020000) и спец. "Международные отношения" (350200) — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 623с.
 109. Никольсон Г. Дипломатическое искусство: Четыре лекции по истории дипломатии. - М., 1962.
 110. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия: В 9 т. / Гарри Джадж (ред.) — М. : Издательский Дом "Инфра-М", 1999.
Т. 3 : Всемирная история. С древнейших времен и до 1800 года. — М. : Издательский Дом "Инфра-М", 1999 — 400с.
 111. Ольденбург З. Костер Монсегюра. История альбигойских крестовых походов. СПб: Алетейа, 2001.
 112. Пако М. Фридрих Барбаросса. Ростов н/Д: Феникс, 1998.
 113. Перну Р. Крестоносцы. СПб: Евразия, 2001.
 114. Перруа Э. Столетняя война. СПб: Евразия, 2002.
 115. Попов Виктор Иванович. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство: курс лекций. — Изд. 2-е, доп. — М. : Международные отношения, 2006. — 575с.
 116. Програма навчальної дисципліни "Історія дипломатії" / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / Вячеслав Олександрович Ріяка (уклад.), Володимир Сергійович Семенов (уклад.). — Х. : Національна юридична академія України, 2002. — 8с.
 117. Ришар Ж. Латино-Иерусалимское королевство. СПб: Евразия, 2002.
 118. Романюк Наталія Іванівна. Історія дипломатії: (Програма курсу і плани семінарських занять для студ. ф-ту міжнародних відносин) / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Факультет міжнародних відносин. — Луцьк : Редакційно-видавничий відділ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. — 30с.

119. Савельев Александр Миколайович. Історія Стародавнього світу від виникнення людини до IV століття. Бліц - контроль знань. — Т. : Навчальна книга-Богдан, 2008. — 144с.
120. Скочков Влад Валентинович. Всемирная история тайных обществ, организаций, тайн выдающихся событий и личностей человечества всех времен: История глазами Влада Скочкова:Скрываемая действительность. — Д. : Пороги, 2004. — 440с.
121. Славянская мифология: Энциклопедический словарь:А - Я / РАН; Институт славяноведения / Светлана Михайловна Толстая (отв.ред.). — 2.изд., испр. и доп. — М. : Международные отношения, 2002. — 509с.
122. Стегний П.В. Разделы Польши и дипломатия Екатерины II. 1772. 1793. 1795М.: Межд. отношения, 2002.
123. Стриннгольм А. Походы викингов. М.: ООО "Изд-во АСТ", 2002.
124. Сунь-Цзы, У-Цзы Трактаты о военном искусстве. — М., 2002.
125. Сыма Цянь. Исторические записки. — М., 1972.
126. Тацит. Анналы. Собр. соч. Л., 1970, т. 1-2.
127. Темиров Юрий Тешабаевич, Шикова Людмила Васильевна. Всемирная история: Основные сведения школьного курса:Даты, события, комментарии. — Донецк : БАО, 1998. — 96с
128. Теория и история международных отношений: Метод. указания / Одесская гос. юридическая академия / М.А. Баймуратов (сост.). — О. : АО БАХВА, 1998. — 23с.
129. Теория международных отношений: Хрестоматия:Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. и направлениям "Международные отношения" и "Регионоведение" / П.А. Цыганков (науч.ред.). — М. : Гардарики, 2002. — 399с.
130. Теплицкий Юрий Михайлович. Всемирная история и проблемы выживания человечества в III тысячелетии / Восточноукраинский гос. ун-т. — Луганск, 1996. — 107с.
131. Тревельян Дж. М. История Англии от Чосера до королевы Виктории. Смоленск: Русич, 2001.
132. Фрай Плантагенет Сомерсет. Всемирная история. — М. : СЛОВО/SLOVO, 1999. — 384с.
133. Цаплин Михаил Николаевич. Всемирная история цивилизаций. Хронологические таблицы. Древний мир. Европа. Россия. — Ростов н/Д. : Феникс, 2006. — 784с.
134. Цыганков Павел Афанасьевич. Теория международных отношений: учебник для студ. вузов, обуч. по направлениям подгот. и спец. "Международные отношения", "Регионоведение" и "Связи с общественностью" — Изд. 2-е, испр. и доп. — М. : Гардарики, 2007. — 557с.
135. Чанышев А. А. История политических учений. Классическая западная традиция (античность- первая четверть XIX в.) / Московский гос. ин-т международных отношений (Университет). — М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2000. — 480с.
136. Чанышев Александр Арсеньевич. История политических учений: Учебник / Московский гос. ин-т международных отношений (ун-т) Министерства иностранных дел РФ. — М. : Проспект, 2005. — 591с.
137. Черняк Е.Б. Вековые конфликты. М: Международные отношения, 1988.
138. Черчилль У. Рождение Британии. Смоленск: Русич, 2002.
139. Чубукова Тетяна Олександрівна, Мороз Петро Володимирович. Історія стародавнього світу: Зошит для тематичного оцінювання. — Х. : Скорпион, 2001. — 160с.

140. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. — К. : Зодіак-Еко, 2003. — 255с.
141. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. — К. : Зодіак-ЕКО, 2006. — 288с.
142. Шульга Світлана Анатоліївна. Історія Стародавньої Греції та Риму: тестові завдання та метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Історичний факультет — Луцьк : Вежа, 2008. — 84с.
143. Щупак Ігор Якович. Історія стародавнього світу: Збірник тестів, питань і завдань. — Запоріжжя : Прем'єр, 2001. — 111с.
144. Ясперс Карл. Всемирная история философии. Введение / К.В. Лощевский (пер.). — СПб. : Наука, 2000. — 272с.
145. Arms T. S. Encyclopedia of the Cold War. — New York, 1994.
146. Arnold G. Wars in the Third World since 1945. — London, 1991.
147. Brzezinski Z. Spadek po zimnej wojnie. — Warszawa, 1993.
148. Carlsnaes W., Smith S. European Foreign Policy. — London, 1994.
149. Dubabin J.-P. D. The Cold War. The Great Power and their Allies. — London — New York, 1996.
150. Gaddis J. L. We Now Know. Rethinking Cold War. — Oxford, 1997.
151. Gaddis J. L. The Long Peace. Inquiries into the History of the Cold War. — New York, 1987.
152. Hyland W. G. The Cold War. Fifty Years of Conflict. — New York, 1991.
153. Hide-Price A. European Security beyond the Cold War. — London, 1991.
154. Kissinger H. Diplomacy. — New York, 1994.
155. Kukulka J. Historia wspolczesna stosunkow miedzynarodowych. 1945-1996. — Warszawa, 1997.
156. Oberdorfer D. The Turn. From Cold War to a New Era. — New York, 1991.
157. Simon T. Eastern Europe in the Postwar World. — New York, 1991.
158. The North Atlantic Treaty Organization. Facts and Figures. — Brussels, 1989.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.aseansec.org>.
2. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.echr.coe.int/echr/>.
3. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://europa.eu/>.
4. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu/>.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>.
6. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.icc-cpi.int>.
7. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.icj-cij.org/homepage/nu/>.
8. Офіційний сайт Міжнародного Трибуналу з морського права [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.itlos.org/>.
9. Офіційний сайт Міжнародної морської організації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imo.org/Pages/home.aspx>.
10. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.interpol.int/>.

11. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>.
12. Офіційний сайт Організації американських держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oas.org/en/default.asp>.
13. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org/>.
14. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/>.
15. Офіційний сайт Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hub.coe.int/>.
16. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org/>.
17. Офіційний сайт Дитячого фонду ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unicef.org/>.
18. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/>.
19. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.un.org/ru/index.html>.
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
21. Електронна бібліотека TWIRPX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/>.
22. Міжнародна цифрова бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wdl.org/ru/>.
23. Європіана [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europeana.eu/portal/ru>
24. Електронна бібліотека Гумер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gumer.info/>.
25. The Questia Online Library [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.questia.com/>.
26. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nplu.org/>.
27. Національна юридична бібліотека (НЮБ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=394
28. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>.
29. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>.
30. Портал Funag [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.funag.gov.br/loja/>.
31. MYBRARY [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mybrary.ru/>
32. Google Scholar (Академия Google) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/>.
33. WorldWideScience [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://worldwidescience.org/indextext>.
34. Віртуальна бібліографічна довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/index.php>.
35. BASE (Bielefeld Academic Search Engine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.base-search.net/>.

36. SSM (Simple Search Metadata in Open Archives Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oai.org.ua/>.
37. DOAJ (Directory of Open Access Journals) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doaj.org/>.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться певний відсоток практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.